

HOVEDSTYRETS ARBEIDSPROGRAM 2024

Fortidsminneforeningens skal arbeide for bevaring av landets verneverdige kulturminner, og skape allmenn forståelse for verdien av disse.

Arbeidsprogrammet er tufta på Fortidsminneforeningens strategi for perioden 2020-2025, vedtatt av representantskapet i 2020. Strategien dekker følgende ti områder;

- Frivillighet og demokrati
- Medlemsorganisasjon
- Formidling og kommunikasjon
- Museum
- Eiendomsforvaltning
- Reiseliv
- Stedsutvikling
- Bygningsvern
- Håndverk
- Miljø, klima og bærekraft

I perioden juni – desember 2024 vil hovedstyret prioritere arbeidet med:

Frivillighet, demokrati og medlemsorganisasjon

Mål: Foreningen skal vokse og organisasjonen skal styrkes som demokratisk aktør.

Tiltak:

- Samarbeide både strategisk og med konkrete arbeidsoppgaver med flere organisasjoner for å utvikle organisasjonen, øke slagkraften og tiltrekke oss flere medlemmer. I perioden skal vi gjøre en særlig innsats for å gjøre foreningen synlig for nye målgrupper.
- Pilotprosjektet for FMF Ung er i gang, og videreføres ut 2024. Det gjennomføres minst en samling spesielt tilrettelagt for målgruppen. Det søkes eksterne midler for å videreføre og utvikle satsningen.
- Utvikle støttefunksjoner, herunder ferdigstille ressursbank, og arbeide for å styrke lokallagenes økonomi. Vurdere muligheten for å kunne tilby et økonomisystem til avdelinger og lokallag
- Styrke lokallagene som arenaer for aktivitet og frivillig engasjement og som møteplasser for medlemmer og andre kulturvernere.
- Bistå med opplæring, etablering av rutiner og ev. organisering for å øke avdelingenes slagkraft regionalt, både når det gjelder påvirkning i regionale kulturmiljø saker og posisjonering for offentlig støtte. Utvikle velkomstløp for nye tillitsvalgte med nødvendig opplæring i organisasjonen.
- Arrangere faglige samlinger for tillitsvalgte, medlemmer og andre, et tjæreseminar, et håndverksseminar og et seminar om kulturminnevernets verdier og virkemidler.

- Styrke kommunikasjonen med lokallag og avdelinger, bl.a. gjennom det interne nyhetsbrevet, ved besøk osv.

Formidling og kommunikasjon

Mål: Flest mulig – både i og utenfor foreningen – skal kjenne til foreningens aktiviteter og målet med dem, hvilken betydning tradisjonshåndverket har for godt bygningsvern og en levende bygningskultur.

Tiltak:

- Legge planer for kommunikasjon knyttet til alle prosjekter i foreningens regi.
- Alle besøkseiendommer skal informere om at foreningen er en aktiv medlemsorganisasjon som er åpen for alle.

Museum

Mål: Museumsdriften skal profesjonaliseres videre i tråd med ny museumsstrategi 2024 – 2029.

Tiltak:

- Arbeide videre for etablering av servicebygg ved Hopperstad, og søke alternativer for finansiering.
- Arbeide for økte ressurser til videreutvikling av en kvalitetspreget, bærekraftig museumsdrift
- Arbeide systematisk, koordinert og strategisk for bygging av Urnes verdensarvsenter og intensivere innsatsen rundt finansiering
- Videreføre Urnes-prosjektene «Treets mester», «Urneshaugen» og utstillingsforberedende arbeid og formidle kunnskap og erfaring fra disse
- Styrke økonomi og bemanning for kommende bevaringsprogram for kirker, inkludert formidling og kommunikasjon
- Videreføre og styrke et helhetlig prosjektarbeid rundt Nasjonaljubileet 2030, formidling av Olavshaugen og vanskelig kulturarv
- Ferdigstille sikringsplan for eiendommene
- Forsterke innsatsen på formidling av natur- og kulturarv og bærekraft i henhold til strategi for bærekraftig besøk og Kulturmiljømeldinga.
- Videreføre det målrettede arbeidet med privat finansiering

Reiseliv

Mål:

- Reiselivet skal bli mer bærekraftig og ligge innenfor tålegrenser for natur og kulturarv. Vi skal skape bærekraftige opplevelser for besøkende og lokalsamfunn, og bidra til at fotavtrykkene fra turismen reduseres og spres. Dette er også vesentlig i arbeidet med realisering av nytt verdensarvsenter på Urnes

Tiltak:

- Strategien for bærekraftig besøk skal brukes aktivt ved alle besøkseiendommene
- Gjennomføre tiltak for bærekraftig besøksdrift og tålegrenser for bruk
- Forankre arbeidet med Urnes verdensarvsenter lokalt, regionalt og nasjonalt for å få på plass nødvendig finansiering og snarlig realisering

Stedsutvikling

Mål: Vi skal bidra til god stedsutvikling med kulturminner, og skape økt engasjement og oppslutning rundt kulturminneverdier lokalt.

Tiltak:

- Bidra til vern av truede kulturminner gjennom Rødlista og aktivt engasjement i lokale, regionale og nasjonale vernesaker
- Skape begeistring for hverdagskulturminner - ikke minst knyttet til nasjonale minoriteter og urfolk – i nye målgrupper gjennom arbeidet med stedsutvikling.
- Foreningen skal ta et særlig ansvar for å løfte frem kulturminner fra etter andre verdenskrig.
- Ytterligere styrke kontakten med lokalsamfunn der hvor foreningen har aktiviteter eller eiendom. Søke dialog for å fange opp løfte fram lokale kulturarvsaktører
- Øke vår aktivitet og synlighet i stedsutviklingsprosesser.
- Initiere og bidra til flere arrangementer, som folkemøter og by- og nabolagsvandring
- Bidra til god stedsutvikling gjennom utvikling av egne eiendommer som f.eks. Garnisonsykehuset i Stavern og Gamlebanken i Lærdal. Søke langsiktig samarbeid med relevante kultur- og miljøorganisasjoner som kan være allierte i påvirkningsarbeidet. Samarbeide med Natur og ungdom om et aktivitetstilbud knyttet til eldre hus i Rollag.
- Videreføre og styrke arbeidet i «Lys i gamle hus» sammen med samarbeidskommuner og med støtte fra Riksantikvaren.
- Videreføre arbeidet med det nasjonale antikvariske utvalget.
- Videreutvikle dokumentasjonsprosjektet med bruk av drone med anlegg på Rødlista
- Løfte fortetningsproblematikken
- Starte opp prosjekt for å bedre økonomien og bidra til aktivitet på foreningens ikke-museale eiendommer.

Bygningsvern, miljø og klima

Mål: Vi skal bidra til å øke bevisstheten om at sirkulærøkonomi i form av bevaring og bruk av eksisterende bygg er viktig for å redusere klimagassutslipp og ressursløsning som bidrar til naturkrisen.

Tiltak:

- Gjennomføre samarbeidsprosjektet «Sustainable upgrade» med samarbeidspartnere i Sverige og Latvia
- Konkretisere og gjennomføre samarbeid med relevante organisasjoner med felles agenda i klimaarbeidet, bl.a. Fremtiden i våre hender og Natur og ungdom.
- Bidra aktivt i arbeidet med å iverksette nødvendige tiltak på landets kulturminner for å forberede dem på klimaendringene, fortrinnsvis med tradisjonelle løsninger.
- Sikre at konkrete hus sikres og brukes inn i framtida gjennom satsningen *Husbruk*.
- Synliggjøre bygningsvernets rolle i klima- og miljøarbeidet, i tillegg til å løfte fram tradisjonshåndverk og kulturminners betydning i stedsutvikling gjennom *Husbruk*.
- Følge opp og evaluere det etablerte AS'et «Håndsrekning», som skal være et verktøy for rådgivning og prosjektoppfølgning av istandsettingsprosjekter utenfor foreningens eiendomsportefølje.

Håndverk

Mål: Beslutningstakere skal forstå hvilken betydning tradisjonshåndverket har for godt bygningsvern og en levende bygningskultur.

Tiltak:

- Søke samarbeid med håndverksmiljøer, utdanningsinstitusjoner og organisasjoner som sprer kunnskap om praktisk kulturminnearbeid.
- Bruke *Treets mester* og *Håndlag* som signalprosjekter innen håndverk.
- Videreføre samarbeid om å berge tradisjonen med å brenne og bruke milebrent tjære, i samarbeide med Riksantikvaren.
- Gjennom kurs, aktivitet og formidling øke bestillerkompetansen hos offentlige og private huseiere.
- Gjennom Håndsrekning as tilby kurs i tradisjonshåndverks som del av istandsettingsprosjekter.
- Fremme bruk av tradisjonell lokal kalk, og sammen med partnere legge til rette for og arrangere kurs med brenning og påføring av kalk på foreningens egne eiendommer
- Utvikle og gjennomføre et prosjekt om skogbruk og foredling av trevirke i samarbeide med relevante partnere

Politisk arbeid

Mål:

- Private eiere av kulturminner får bedre økonomiske rammevilkår og incentiver for vedlikehold
- Det etableres nye virkemidler mot spekulativt forfall
- Fylkeskommunene får juridiske virkemidler for vern og økte midler som svarer til økt ansvar på kulturminnefeltet
- Det etableres en ordning for regional fredning
- Kulturminnefondet økes til 150 millioner i 2025. Det arbeides for at Kulturminnefondets prioriteringer endres slik at kulturminneverdien vektas sterkere.
- Bevilgningene til brannsikring av verneverdig trehusbebyggelse økes, og kriteriene for å motta midler til sikring av tette trehusmiljøer må vurderes.
- Bygningsvernsentre blir etablert over hele landet, minst ett i hvert fylke.
- Finansiering av Urnes verdensarvsenter og servicebygg ved Hopperstad sikres.
- Verdensarvordningen i landbruket utvides (Urnes)
- Sirkulærøkonomi blir konkretisert som en del av løsningen på klima- og miljøkrisen.
- Finansiering til museumsdrift og til vedlikehold av eiendommene økes.

Tiltak:

- Foreningen skal bidra til å sette kulturminnevern på den politiske dagsorden, og belyse dets betydning for enkeltmennesker og for stedsutvikling, bærekraft og verdiskaping.
- Aktivt bidra med innspill til arbeidet med ny kulturmiljølov.
- Delta aktivt i høringer og prosesser som berører målene.
- Samarbeide med andre interesseorganisasjoner for å nå målene.